Psaltirea Hurmuzaki, vol. I-II. Studiu filologic, studiu lingvistic şi ediţie de Ion Gheţie şi Mirela Teodorescu. Indice de cuvinte de Rovena Şenchi, Bucureşti, EA, 2005, vol. I: 212 p. + 149 p. facsimil în afara textului, vol. II: 195 p.

Acum o jumătate de mileniu, într-un spaţiu ai cărui locuitori vorbeau româneşte şi trăiau, încă, „în umbra istoriei”[1], cineva aşternea anonim pe hârtie de proveniență italiană un text nu prea amplu, dar care va fi considerat de filologi notorii „cel mai vechi şi totodată cel mai interesant monument al limbii şi literaturii române de la începutul secolului al XVI-lea”[2]. Am numit *Psaltirea Hurmuzaki*, pusă în circuitul ştiinţific în 1904, când posesorul ei, Eudoxiu Hurmuzaki, a donat-o Academiei Române.

Deşi s-a aflat constant în atenţia lingviştilor şi filologilor români, lucru demonstrat de articolele şi studiile ce i s-au consacrat sau în care este adusă în discuţie[3], *Psaltirea Hurmuzaki* nu a fost editată în secolul al XX-lea decât o singură dată, în 1979, de către C. Ciuchindel (transliteraţie, prefaţă şi note), ediţie de prea puţin folos specialistului, cu multe lecţiuni eronate şi deosebit de prudentă în elucidarea chestiunilor filologice esenţiale: datarea, curentul cultural căruia îi este tributar textul, calitatea sa de copie sau original.

---

[1] Şt. Munteanu, *Scrisori vieneze*, Timişoara, Editura de Vest, 1992, p. 107.

[2] Ion Gheţie şi Mirela Teodorescu, *Cuvânt-înainte* la *Psaltirea Hurmuzaki I*. Studiu filologic, studiu lingvistic şi ediţie de Ion Gheţie şi Mirela Teodorescu, Bucureşti, EA, 2005, p. 5.

[3] Consemnăm numai câteva, în ordine cronologică: Ovide Densusianu, *Histoire de la langue roumaine*, I-II, Paris, 1901-1938; ***Psaltirea Scheiană*** *comparată cu celelalte psaltiri din sec. XVI şi XVII traduse din slavoneşte*. Ediţie critică de I.-A. Candrea, Bucureşti, 1916, vol. I, p. XLVI-LVII; Al. Rosetti, *Recherches sur la phonétique du roumain au XVIe siècle*, Paris, 1926, p. 11-16; Em. Grigoraş, *Criptul din* ***Psaltirea Hurmuzaki***, în „Adevărul literar şi artistic”, V (1924), nr. 188, p. 6; Finuţa Asan, *Derivarea cu sufixe şi prefixe în* ***Psaltirea Hurmuzaki***, în SMFC, I (1959), p. 203-212; Georgeta Marin, *Compunerea şi schimbarea valorii gramaticale în* ***Psaltirea Hurmuzaki***, în SMFC, I (1959), p. 213-220; Andrei Avram, *Contribuţii la interpretarea grafiei chirilice a primelor texte româneşti*, extras din SCL, XV (1964), fasc. 1-5; Ion Gheţie, *Cea mai veche atestare a cuvântului* ***săpun*** *şi raportul dintre psaltirile româneşti din secolul al XVI-lea*, în LR, XIX (1970), nr. 3, p. 247-251; Idem, ***Psaltirea Hurmuzaki*** *– copie sau original*, în SLLF, III, Bucureşti, EA, 1974, p. 241-259; Idem, *Moldova şi textele rotacizante*, în LR, XXV (1976), nr. 3, p. 257-268; Idem, ***Psaltirea Hurmuzaki*** *şi filiaţia psaltirilor româneşti din secolul al XVI-lea şi al XVII-lea*, în LR, XXVII (1978), nr. 1, p. 51-57; Idem, *Banatul şi textele rotacizante*, în LR, XXXI (1982), nr. 3, p. 238-246; G. Ivănescu, *O nouă teorie despre regiunea în care s-au tradus cele mai vechi texte religioase româneşti*, în G. Ivănescu, *Studii de istoria limbii române literare*, ediţie îngrijită şi postfaţă de Al. Andriescu, Iaşi, Junimea, 1989, p. 15-42; Al. Mareş, *Filiaţia psaltirilor româneşti din secolul al XVI-lea*, în VTR, 1982, p. 207-262; Idem, *Consideraţii pe marginea datării* ***Psaltirii Hurmuzaki***, în LR, XLIX (2000), nr. 4-6, p. 675-683.

BDD-R39 © 2006 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:07:01 UTC)

A doua ediție este cea de față, realizată în cadrul colectivului de limbă literară şi filologie al Institutului de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti" din Bucureşti: *Psaltirea Hurmuzaki*, vol. I-II, Bucureşti, 2005.

Ediția este alcătuită din două volume. Primul cuprinde lista izvoarelor şi lucrărilor de referință (p. 7-8), un studiu filologic (p. 9-22), un studiu lingvistic (p. 23-75), nota asupra ediției (p. 76-83) şi textul propriu-zis al *Psaltirii Hurmuzaki*, stabilit de Ion Gheție şi Mirela Teodorescu (p. 85-211). Volumul este completat cu 249 de pagini în facsimil după fiecare filă a manuscrisului catalogat sub numărul 3077 între manuscrisele Bibliotecii Academiei Române. Al doilea volum este un indice de cuvinte de Rovena Şenchi (p. 9-193), precedat de o notă asupra indicelui semnată de Mirela Teodorescu (p. 5-7).

Studiul filologic atinge chestiunile specifice: opiniile formulate până în prezent în legătură cu textul avut în vedere, descrierea manuscrisului, originalul slavon care stă la baza traducerii, calitatea de copie sau traducere originală a textului, datare, localizare, probleme de filiație. Tratarea fiecărei probleme are ca punct de plecare părerile expuse de filologi în studii anterioare, le semnalează pe cele eronate, aduce argumente şi formulează concluzii noi, astfel încât fiecare secțiune urmăreşte avatarurile înțelegerii problemei respective, din momentul în care textul a intrat în atenția cercetătorilor şi până azi.

În descrierea manuscrisului *Psaltirii Hurmuzaki*, Ion Gheție şi Mirela Teodorescu găsesc un sprijin important în „cel mai detaliat şi totodată cel mai competent studiu consacrat acestei psaltiri"[4], datorat lui I.-A. Candrea, în volumul întâi al lucrării ***Psaltirea Scheiană*** *comparată cu celelalte psaltiri din sec. XVI şi XVII traduse din slavoneşte*, Bucureşti, 1916. Datele preluate din descrierea lui I.-A. Candrea sunt corectate şi completate însă cu observații recente asupra manuscrisului. I.-A. Candrea este citat şi în legătură cu originalul slavon după care s-a făcut traducerea, dar este adusă în discuție şi o opinie formulată mai aproape de zilele noastre de către Al. Mareş, ajungându-se la concluzia că „prin trăsăturile caracteristice atât vechii, cât şi noii redacții a *Psaltirii* slavone, *Psaltirea Hurmuzaki* pare a avea o vechime mai mare decât a celorlalte psaltiri din secolul al XVI-lea"[5].

Problema statutului textului de copie sau traducere originală a iscat controverse în ultimul secol, în favoarea unuia sau altuia dintre răspunsuri aducând argumente (sau omițând evidențe) O. Densusianu, I.-A. Candrea, G. Pascu, Al. Procopovici, Andrei Avram, Ion Gheție. În sprijinul ideii unanim acceptate azi că *Psaltirea Hurmuzaki* nu este autograful traducătorului (aşa cum susținuse I.-A. Candrea), ci o copie după o traducere pierdută, este reluată demonstrația lui Ion Gheție din câteva articole ale sale, în mod special din

[4] Ion Gheție şi Mirela Teodorescu, *Studiu filologic*, în *PH*, I, p. 9.
[5] *Ibidem*, p. 12-13.

BDD-R39 © 2006 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:07:01 UTC)

Psaltirea Hurmuzaki – *copie sau original?*. Exemplele şi citatele din text sunt însă în număr redus, iar argumentele sunt prezentate mai succint decât în studiul din 1974 şi, în lumina descoperirilor ulterioare, sunt eliminate cele nefondate. Aşa se întâmplă cu forma *rrupe* (38^{r}/6 etc.), deci fără *m* etimologic, a cărei prezenţă nu mai poate fi argument în defavoarea originalităţii traducerii (cum era folosit în studiul din 1974), ci, dimpotrivă, ar proba tocmai contrariul, din moment ce Ion Gheţie a arătat într-un articol din 1982 că „textele rotacizante sunt originare din sud-vestul Dacoromaniei (Banat – Hunedoara), unde, în secolul al XVI-lea, coexistau rostirile *rupe* şi *rumpe*”[6]. Concluzia rămâne însă aceeaşi: „...*Psaltirea Hurmuzaki* nu este autograful traducătorului, ci o copie executată după o psaltire slavo-română de un scrib care proceda uneori la modificări ale textului român (prin confruntarea cu versiunea originală sau apelând la altă traducere românească)”[7].

În ce priveşte chestiunea datării manuscrisului, Ion Gheţie şi Mirela Teodorescu nu aduc clarificări noi, ci rămân la ipotezele formulate până acum, care implică intervale destul de îndelungate de timp: I.-A. Candrea şi P.P. Panaitescu, studiind unul din filigranele ce apar pe file, plasează realizarea manuscrisului în 1500-1520, respectiv 1500-1515, iar Al. Mareş, în urma unor investigaţii mai recente în arhivele veneţiene, propune o perioadă ceva mai amplă şi, posibil, mai timpurie, 1491-1516.

Este lămurită însă problema localizării. Autorii fac trimitere la studii şi lucrări anterioare ale lui Ion Gheţie şi Al. Mareş şi raportează fenomenele de limbă din *Psaltirea Hurmuzaki* la datele furnizate de dialectologia istorică sau, mai rar, la configuraţia dialectală de azi. Concluzia priveşte *Psaltirea Hurmuzaki*, dar şi celelalte texte rotacizante: „textele rotacizante au fost copiate în Moldova. Este limpede de altfel că stratul de limbă conţinând elemente nordice, unele dintre ele răspândite mai ales sau exclusiv în Moldova, aparţine copiei, şi nu originalului. [...] Vom spune, aşadar, că originalul *Psaltirii Hurmuzaki* provine din colţul sud-vestic al ţării (Banat – Hunedoara), fiind copiat apoi în Moldova. Existenţa unui intermediar nord-ardelenesc rămâne incertă în stadiul actual al cunoştinţelor noastre de dialectologie istorică a limbii române.

Traducerea *Psaltirii Hurmuzaki* (ca şi a celorlalte texte rotacizante) în Banat – Hunedoara nu va surprinde prea mult pe aceia care ştiu că în această regiune s-a desfăşurat, în cursul secolului al XVI-lea, o remarcabilă activitate de traducere a cărţilor religioase în limba română”[8].

Ultimul aspect discutat în cadrul studiului filologic este cel al filiaţiei. Filiaţia psaltirilor româneşti din secolul al XVI-lea şi al XVII-lea (*Psaltirea Hurmuzaki*, *Psaltirea Scheiană*, *Psaltirea Voroneţeană*, cele două *Psaltiri* coresiene păstrate, din 1570 şi 1577, *Psaltirea slavo-română* atribuită lui

[6] *Ibidem*, p. 14.
[7] *Ibidem*, p. 19.
[8] *Ibidem*, p. 20-21.

BDD-R39 © 2006 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:07:01 UTC)

Şerban Coresi, 1588-1589, şi *Psaltirea* lui Dosoftei din 1680) a fost studiată anterior, printre alții, de I.-A. Candrea, Al. Mareş, Ion Gheție. Numărul mare de asemănări dintre ele (greşeli de traducere, omisiuni de text, traduceri particulare, adaosuri în cuprinsul unora dintre ele față de celelalte), asemănări ce se perpetuează aproape două secole, susțin câteva concluzii, întărite în studiul cuprins în ediția lor de către Ion Gheție şi Mirela Teodorescu: *Psaltirea Hurmuzaki* este o prelucrare a unei traduceri din slavonă confruntate cu o altă versiune slavonă; traducerea a fost folosită şi la celelalte texte ale psaltirii din secolul al XVI-lea, dar a fost confruntată cu o versiune slavonă diferită; versiunea din *Psaltirea Hurmuzaki* s-a bucurat de un anumit prestigiu şi de o răspândire destul de amplă, ceea ce duce cu gândul la posibilitatea tipăririi ei undeva, cândva în secolul al XVI-lea ori al XVII-lea.

În studiul lingvistic autorii se ocupă de grafie, fonetică, morfologie, sintaxa propoziției, sintaxa frazei şi lexic.

În prima parte, cea consacrată grafiei, Ion Gheție şi Mirela Teodorescu se opresc mai cu seamă asupra slovelor care prezintă în textul *Psaltirii Hurmuzaki* valori multiple sau valori greu de precizat, în contextul a ceea ce se cunoaşte până acum despre stadiul limbii române la începutul secolului al XVI-lea. De asemenea, sunt prezentate situațiile în care două sau mai multe slove diferite notează acelaşi fonem. Selectăm doar un exemplu dintre cele care pun probleme de interpretare: valoarea sigură a lui **ѣ** sub accent, dacă în silaba următoare există un [e], este greu de precizat, deoarece în aceeaşi poziție apare frecvent slova **є**: **фъръдѣлѣ꙽ѣ** (48^{v}/26, 49^{r}/1 ş.a.), dar şi **фъръдѣлє꙽ѣ** (49^{r}/2 ş.a.). Autorii constată că „în aceste cazuri orice interpretare este posibilă, cu atât mai mult cu cât în text slova **є** are, pe lângă valorile ei curente ([e] şi [i̯e]), şi valoarea [e̯a]”[9]. De altfel, în ediția de față autorii au preferat o transcriere interpretativă, „cu toate riscurile la care ea este supusă”[10], ceea ce a dus la existența în text a numeroase forme paralele. Exemplificăm numai cu două fragmente în transcriere: „Să se împlă rrostu mieu de laudă, ca se cântu slava ta în toate dzile în mare ***frumseațe*** (60^{r}/20-21, s.n.) a ta”[11]; şi „Mare ***frumsețe*** (122^{r}/3, s.n.) slaveei svințiiei tale grăi-vor şi ciud<e>le tale spunre-voru”[12].

Analiza grafiei prilejuieşte observații şi speculații ce întregesc perspectiva filologică asupra *Psaltirii Hurmuzaki*: „Concluzia noastră este că ne aflăm în fața unui text copiat de o persoană puțin familiarizată cu regulile scrierii chirilice româneşti şi, în afară de aceasta, şi insuficient de atentă sau insuficient de pricepută în descifrarea textului pe care îl copiază. S-ar putea să ne aflăm în fața unui copist care are altă limbă maternă decât româna şi

[9] *Ibidem*, p. 28.
[10] *Ibidem*, p. 76.
[11] *PH*, I, p. 147.
[12] *PH*, I, p. 208.

BDD-R39 © 2006 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:07:01 UTC)

aceasta în ciuda faptului că există suficiente exemple care probează faptul că el este familiarizat cu particularităţile graiurilor de tip moldovenesc”[13].

Nivelul fonetic al limbii folosite în *Psaltire* este analizat concis şi precis, cu exemple nu foarte multe, dar edificatoare.

La fel se întâmplă în cazul morfologiei.

În prezentarea sintaxei propoziţiei şi a sintaxei frazei autorii au optat pentru o selecţie a particularităţilor sintactice mai interesante, în funcţie de trei criterii, expuse într-un scurt cuvânt introductiv la acest capitol: posibilitatea încadrării lor în categoria fenomenelor specifice limbii literare vechi, frecvenţa apariţiei unor categorii proprii limbii literare vechi (sau proprii *Psaltirii Hurmuzaki*) şi posibilitatea atribuirii lor unui model străin[14].

Capitolul consacrat lexicului are trei părţi: *Cuvinte dispărute în limba literară actuală sau puţin cunoscute (folosite regional sau în vorbirea populară)*, *Cuvinte cu forme sau sensuri deosebite de cele curente în limba literară actuală* şi *Formarea cuvintelor*. În primele două, cuvintele sunt grupate în funcţie de originea lor: latineşti, slave, maghiare, greceşti. În plus, există o secţiune de *Cuvinte de origine obscură sau cu atestări dubioase* şi una de *Cuvinte formate în limba română*. În prezentarea mecanismelor de formare a cuvintelor în epoca veche, oglindite în text, Ion Gheţie şi Mirela Teodorescu au operat din nou o selecţie bazată pe câteva criterii: productivitatea unor sufixe, interesul pe care îl prezintă unele sufixe pentru cercetare, calitatea de model pentru formarea unor cuvinte româneşti a unor cuvinte împrumutate (derivate în limba de origine, cu structură analizabilă), circulaţia largă în epocă a unor forme etc. Prezentarea lexicului nu este, aşadar, exhaustivă. Neajunsul acesta este în parte înlăturat de existenţa unui indice de cuvinte, ce constituie volumul al doilea al ediţiei.

După cum am precizat deja, pentru redarea textului în alfabet latin, autorii ediţiei au preferat transcrierea interpretativă, în detrimentul transliteraţiei. Justificarea unei astfel de opţiuni şi motivele ce au impus configuraţia textului în ediţia de faţă, de la segmentarea textului până la punctuaţie, sunt expuse pe larg în nota asupra ediţiei. Transcrierea interpretativă a fost aleasă pentru că înlesneşte accesul la conţinutul textului, pentru că pune în lumină o limbă cu multiple particularităţi fonetice, pentru că, până la urmă, asigură, pentru cititorul din secolul al XXI-lea, coerenţă unui text ale cărui neajunsuri lingvistice sunt fireşti, dat fiind că a fost scris în secolul al XVI-lea, într-o epocă ce nu cunoştea o tradiţie literară foarte îndelungată şi în care deprinderile grafice nu ascultau numai de normă, atât cât va fi fost ea înţeleasă, ci şi de „fantezia”[15] scribului. Înţelegem totuşi că atribuirea anumitor valori slovelor problemă se bazează pe o îndelungată şi

[13] Ion Gheţie şi Mirela Teodorescu, *ibidem*, p. 29.
[14] *Ibidem*, p. 48.
[15] *Ibidem*, p. 76.

BDD-R39 © 2006 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:07:01 UTC)

profundă cercetare în domeniul istoriei limbii române literare, însă cercetătorul sub a cărui privire critică este pus textul acestei ediţii este elegant avertizat şi totodată provocat: „Trebuie să afirmăm cât se poate de clar că [...] nu putem considera că soluţiile la care am apelat în unele situaţii sunt perfecte. Ele sunt perfectibile, ceea ce înseamnă că noi oferim o ipoteză de lucru, care poate fi oricând înlocuită prin alta, avansată de un cercetător mai avizat”[16].

Unele probleme expuse în capitolul despre grafia textului sunt reluate în nota asupra ediţiei, în mod special chestiunea legată de interpretarea slovelor ѫ, ъ, ь, ѣ, ѧ, є, ѳ, ѡ, dar de data aceasta cu mai multe lămuriri, precizându-se care este soluţia adoptată în interpretare şi de ce. Alegem un singur exemplu: „Astfel ѣ notează în PH, aşa cum am arătat, atât diftongul [ęa], cât şi vocala [e]. La fel, є notează, de regulă, un [e], dar şi, uneori, pe [ęa]. În consecinţă, dacă în cuvinte de tipul **бесѣречи**, **лѣѥ** etc., prezenţa lui [ęa] sub accent în poziţie metafonică este posibilă, ceea ce justifică interpretarea lui ѣ drept [ęa] (interpretare dată de noi), є scris în aceleaşi cuvinte, urmat de [e] în cealaltă silabă: **бесєречи**, **лєѥ** etc. poate fi interpretat ca [e], ceea ce reprezintă rezultatul evoluţiei fireşti a lui [ęa] > [e]. Nu este exclus însă ca scribul *PH* să fi notat prin є un diftong, aşa cum se întâmplă în alte cazuri, unde [ęa] este obligatoriu: **дерептъ** (= *dereaptă*, 92^{v}/19), **пънрє мѧ** (= *pânrea mea*, 35^{r}/18), **мърескь** (= *mărească*, 34^{v}/16) etc. În ce ne priveşte, am preferat să transcriem *beserici*, *lege* etc., în situaţiile în care aceste cuvinte sunt scrise **бесєречи**, **лєѥ** etc., şi *beseareci*, *leage* etc. când apare un ѣ în grafia aceloraşi cuvinte: **бесѣречи**, **лѣѥ** etc”[17]. Pentru ilustrare alegem un singur fragment din textul în transcriere interpretativă, edificator dacă îl raportăm la forma originală a cuvintelor vizate din manuscris: „Scoate-me de la vrăjmaşi<i> miei, Dzeule, şi de la cei ce se scularǎ pre menre înrălţaşi-me. Şi me izbăveaşte de carii facu ***fărădelege*** (**ѳъръдєлєѥ**, 48^{v}/26, n.n., s.n.), de la bărbaţi strâmbi scoate-me. Că ade<că> vânrară sufletu*l* mieu şi apăsară pre menre tarii. Nece e ***fărădeleagea*** (**ѳъръдєлѣѥѣ**, 49^{r}/1, n.n., s.n.) mea, nece e păcatu*l* mieu, Doamne, fără de acea ***fărădelegea*** (**ѳъръдєлєѥѣ** 49^{r}/2, n.n., s.n.) curşu şi îndereptaiu”[18].

Tot în nota asupra ediţiei este prezentată structura notelor de la subsolul paginilor. În această secţiune tehnică autorii ediţiei semnalează slove sau cuvinte uitate în text, ştersăturile şi modificările copistului, unele particularităţi ale vreunei pagini, grafiile care pot avea mai multe interpretări, prezenţa unor cuvinte slavone în text etc.

Ediţia din 2005 a *Psaltirii Hurmuzaki* este completată de un indice de cuvinte ce alcătuieşte un volum aparte. Indicele cuprinde aproximativ 1800 de

[16] *Ibidem*.
[17] *Ibidem*, p. 80.
[18] *PH*, I, p. 136.

BDD-R39 © 2006 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:07:01 UTC)

cuvinte-titlu şi a fost realizat de către Rovena Şenchi, în cadrul Institutului de Lingvistică din Bucureşti, cu peste patru decenii în urmă. Documentul este cunoscut, a servit mai multor cercetători în formularea unor concluzii privind vechea română literară. Însă avusese un statut de operă manuscrisă cu circuit relativ închis, în cadrul Institutului. Prin integrarea lui în ediția de față, indicele de cuvinte la *Psaltirea Hurmuzaki* devine un bun ştiințific mult mai uşor de consultat şi de valorificat.

În nota asupra indicelui, Mirela Teodorescu mărturiseşte dificultățile întâmpinate în definitivarea textului pentru tipar, dificultăți care, în parte, rămân să pună probleme utilizatorului şi în forma aceasta: folosirea grafiei chirilice şi a celei latine deopotrivă, o grupare a cuvintelor-titlu conform ordinii slovelor în alfabetul chirilic, chiar şi atunci când grafia folosită la cuvântul-titlu este latină.

S-a respectat structura originară a indicelui, cu notele de subsol şi lămuririle Rovenei Şenchi, însă autorii ediției de față au efectuat corectări şi au suprimat unele inconsecvențe. Astfel, reunind efortul mai multor lingvişti, după aproape o jumătate de secol de la ideea realizării sale, indicele *Psaltirii Hurmuzaki* devine un instrument de lucru deosebit de util, oferind toate ocurențele fiecărui cuvânt şi variantele grafice întâlnite în „cel mai vechi text românesc păstrat până în zilele noastre”[19].

În încheierea prezentării celei mai recente ediții a *Psaltirii Hurmuzaki* atragem atenția că în cuprinsul notelor de subsol ce completează studiile premergătoare textului propriu-zis trimiterea la studii şi articole este de câteva ori inexactă, cu an de apariție şi pagini greşite.

De asemeni, în tratarea foneticii, vocala [ă] este prezentată sub genericul vocalei [a].

Am semnalat aceste scăpări de dragul acribiei ştiințifice, dar credem că ele nu ştirbesc cu nimic din valoarea acestei ediții. Specialişti şi oameni de rând, avem la dispoziție din 2005 o carte frumoasă, un instrument de lucru serios şi uşor de consultat şi un text vechi de jumătate de mileniu care să vorbească despre începuturile culturii scrise româneşti.

Adina Chirilă

VICTORIA LUMINIȚA VLEJA, *Un experiment poetic romanic: Góngora şi gongorismul*, Timişoara, Excelsior Art, 2007, 255 p.

Un experiment poetic romanic: Góngora şi gongorismul de Victoria Luminița Vleja (Timişoara, Excelsior Art, 2007, 255 p.) readuce în atenția specialiştilor şi a publicului larg un autor reprezentativ din Secolul de Aur

[19] Mirela Teodorescu, *Notă asupra indicelui*, în *PH*, II, p. 7.

BDD-R39 © 2006 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:07:01 UTC)